

Vincas Mykolaitis-Putinas
TARP DVIEJŲ AUŠRŲ

Tarp dviejų aušrų pasaulis kaip pasaka. Iš žvilgančių bokštų veizi didelės akys ir jų regėjimu klajoja tavo pačio jautimai. Rytuose jau nuspėji besiantinančią šviesą, bet vakarų atošvaistos atgyja tavy, kaip seniai girdėtų giedojimų aidai. Visi daiktai, kaip blankūs šešėliai, dvilypuojasi tavo regėjime ir tu nebežinai koku vardu juos vadinti. Tavo pačio butis nykiais aidėjimais skrenda į tolį ir tau be galo liūdna.

IŠ SAULĖTŲ VAIŠIŲ

ROMANSAS

Su pirmuoju pavasario saulės šypsniu
Tu žieduotu jausmu į mane atskridai. -
Ir dabar, kai tyloj tavo vardą miniu,
Vis man juokiasi saulė ir kvepia žiedai.

Nežinau, ar ilgai tu buvai su manim:
Tarpu dviejų aušrų nesutemo naktis.
Ir dabar tų aušrų tebešviečia ugnim
Vakarinis dangus ir manoji butis.

Nežinau, ar dar vėl tu sugrįši kada,
Ar kaip džiaugsmas pirmasis spindėsi toli; -
Bet pavasario saulės šypsniu užburta,
Tu iš mano akių pasislėpt negali.

Kur tik eičiau, visur spinduliai ir žiedai,
Merkias akys ir klysta apsvaigus mintis,
Kaip tada, kai džiaugsmu į mane atkridai, -
Nors dabar pas mane tik naktis, tik naktis:

1926.

PAVASARIO SAULĖJ

Kaip akys po verksmo nusišvietė dienos.
Pavasario saulė - viešnia nuotaikinga:
Nei sprogstančio džiaugsmo, nei žydinčios meilės
Gėlių pumpuruose jaunatvei nestinga.

Išeik tik į lauką, kur didelis vėjas
Kvapia šiluma tave perpūs kiaurai -
Ir jau nebžinosi, kam siela tau svaigsta
Ir kam savo lūpas šypsniu pradarai.

Tik eisi ir eisi per žydinčias pievas,
Aidais šimtastygiais dūzgenančiu plotu -
Gal pamiršto draugo, gal sutikto žvilgsnio,
Gal laukiamos meilės tu eisi ieškotų?

Platumas ir laisvė erdvių spinduliuotų,
Kaip bitė, žieduose tave paskandys, -
Ir gersi apsvaigęs meilingąjį džiaugsmą
Pavasario saulės laimingas svety.

1926.

VIDURNAKTĮ

Yra viena tik valanda
Vidur nakties,

Kada padangių žvaigždynamas
Tyliai meldies.

O spindulingoji erdvė
Tokia skaidri,
Kad rodos pats visas žvaigždes
Širdy turi.

Visa buitis - tiktai vieni
Melsvi skliautai -
Ir pats į mėlynas gelmes
Tu paskendai.

Nebėr daugiau šventos maldos
Nė nuodėmės:
Ką tik ištars geismi širdis,
Dangus laimės.

1924.XI.

RUDENIO NAKTĮ

Tyli naktis, šviesi rudens naktis,
Skambi, kaip dainiaus kankliai šilkastygiai,
Plikus laukus, ir pievas, ir girias
Užliejo sidabru taip lygiai, lygiai.

Vėlai aš išėjau į tuščią lauką
Tavim pasigėrėt, gilus dangau.
Pakėliau veidą į žvaigždėtą aukštį -
Ir tartum lašas jūroj išnykau.

Ir nežinau, kad aš buities kelionėj
Minu vien žemės tremtinio takus,
O mano džiaugsmas, poilsis ir laisvė
Toli, kaip aukštos žvaigždės ir dangus.

Ir nežinau, kad ryt ir vėl su saule,
Ant veido užsimovęs margą kaukę,
Žingsniuosiu, kaip lyg šiol, į šviesų rūmą,
Kur nieks mane nei sveikina, nei laukia.

Ir nežinau, kad visos mano dienos
Bus ta pati be vilties vienuma,
Kur mano siela, kaip nyki liepsnelė,
Klajos dangaus žvaigždėto laukdama.

Tyli naktie, šviesi rudens naktie!
Tau daug yr žiburių dangum spindėti,
O man širdis viena, tyli liūdna:
Tau šviesti ir žavėt o man mylėti.

1922.

TEGU TAVE DIEVAI

Laukuos šalna. Šarmotasai rytys
Jau tuoj ir mano taką švilpdams nubarstys
Geltonu gintaru ir baltu sidabru,
Kad būt širdy ramu, o akyse skaidru.
Jau pūstelėjo girioj bangos šalto kvapo,
Geltonu sukuriu įsimetė tarp lapų, -
Ir kugžda kuklios liepos ir liekni klevai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai.

Einu tolyn. Dangus dar saulę mąsto
Ir želmeny mielai pavasarį surastų.
Bet saulė jau toli su meile ir daina

Ir tamsžalis želmuo maitinasi šalna.
O tas, kurio širdis dar saulės burtais kliedą.
Šią nakt raškys sapne paparčio slaptą žiedą,
Pabus, išvys šalnas ir šyptelės kreivai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai...

Žiedų nėra. Tačiau visur dažai
Ir rodos, pats kartu juos laistai ir paišai.
Pamiršęs jau gėles, rausvus lapus skini
Ir saulėtas dienas iš naujo gyveni.
Ir veizime atgal, tyliu džiaugsmu nurime,
Ir laiminam tave, liūdnų spalvų žaidime,
Kad vienai valandėlei dar mus prigavai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai...

Skubu atgal. Namai iš tolo moja
Greičiau į jaukų vidų kelti koją,
Užvarstyt langines, uždarinėt duris, -
Ir kai vėjuotos sūtemos aplink užkris,
Atskleisti prie ugnies tą šviesų, gelsvą lapą,
Kur saulėtų dienų įbrėžtos aistros tapo,
Pažvelgt nusišypsot ir atsidust lengvai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai...

1926.

RŪPINTOJĖLIS

Dievuli mano, kas per šviesios naktys!
Ir kas plačių padangių per aukštumas!
O žvaigždės, žvaigždės! didelės ir mažos
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

Išeisiu, sau tariau, ant lygaus kelio:
Ant lygaus kelio tai valia valužė,
Ant lygaus kelio šviesiąją naktužę
Tai tik jaunam plačias dūmas dūmoti.

Bet kam gi tu, budrus Dievuli mano,
Prie lygaus kelio rūpestėliu rymai?
Prie lygaus kelio, kur vargų vargeliai
Vieni per dienas dūsaudami vaikšto.

Dievuli mano, ar gi mūsų godos
Tave prie kelio iš dangaus atprašė,
Ar gal tos šviesios rudenio naktužės
Tave iš mūsų žemės išsapnavo?

Priimki gi mane, budrus Rūpintojėli,
Prie lygaus kelio šiąnakt padūmoti. -
O kad aukštam danguj tos šviesios žvaigždės
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

1926.

IŠ SAULĖTŲ VAIŠIŲ

Iš vasaros džiaugsmo, iš saulėtų vaišių
Pailsęs sugrįžau į savo namus.
Nuploviau versmėj sudulkėjusias kojas
Ir rankose paslėpiau degantį veidą.
Už durų dar gaudžia aidai pasiviję,
Ir užščioja dar sūkuriai spindulingi,
Ir plazda džiaugsmu palydovės plaštakės,
Bet mano namuose jau sūtemos smilksta
Ir mano krūtinėj - tylos valanda.

Užvylė mane visareginti saulė:

Žydrąsias akis spinduliais sužavėjo,
O širdį nykybės šešėliu apsupo,
Kaip juodu prakeikto likimo sparnu.
Jaunybe ir meile pražydušį šypsnį
Svajingai išbraižė ant moteries veido
Ir galvą lelijų žiedais apipynė, -
O jų šaknyse išpenėtąją angį
Paleido ilsėtis pavėsy krūtų.

Išnykite saulės niekingieji monai:
Aš durų į šviesą daugiau nepravirsiu:
Maištingoje laisvėj bekylančiai dvasiai
Per ankšta pasaulio šviesumo riboj.
Lig sūtemų meto tyloj išrymojęs,
Be gailėsčio merdinčią saulę išvydęs,
Ir tolimą gandą už kalnų nugirdęs,
Nedegsiu liepsnoto kelionės žibinto,
Tik vienas išeisiu tyliai pro duris.

Į tolį, į aukštį platus mano kelias:
Tik balzganos miglos, tik virpančios žvaigždės,
Tik tolimos maistančių kalnų viršūnės, -
Tik plazdantis jausmas: gyvenk ir mylėk!
Einu, kaip valdovas, ir laisvas ir didis,
Kaip šiandien nužengęs nuo rankos Kūrėjo
Į naują, pirmąją, garuojančią žemę,
Ant rankų iškėlęs liepsnojančią širdį,
Einu į pasaulį gyvent ir mylėt.

1922.

PASAKA

Nuodų taurė karaliaus soste,
Ant žemės aukso karūna.
Sukniubus klupo karalaitė -
Po kojų rožė kruvina.

Per tylią jūrą plaukia laivas,
Liepsnomis laistos vandenai.
Be vėjo kelias' drobių burės,
Kaip gulbinų balti sparnai.

Į krantą žengia jaunas vadas,
Jį lydi karžygių minia.
Džiaugsmu jų vėliavos plasnoja
Ir šarvai blykčioja ugnia.

- Sveika būk, mano karalaitė! -
"Žygiuok pirmyn, jaunasai vade".
- Tolyn neveizi mano akys,
Tavąsias lūkesy atradę.

"Šalis manoji - debesuota..."
- Bet mes iš saulėtos šalies. -
Mirties taurė manajam soste..."
- Tu aukso žvaigždėmis dengies.

"Myli? išgerki sosto taurę,
Tai tavo aš ir karūna."
- Oi, ne: nei tu, nei karūna,
Bet vien tik rožė kruvina. . .

Ir stveria jis nuo sosto taurę,
Išgėręs sviedžia į uolyną,
Bučiuoja kruvinąją rožę
Ir dulkėse karūną mina.

- E, lik sveika jau, karalaitė!

Karaliaus sostą puošk skaisčiai:
Toli, toli per tylią jūrą
Kiti jau plaukia tau svečiai.

1922.

ANT GĘSTANČIO LAUŽO

Ant gęstančio laužo sužibo įspindusi žvaigždė,
Išblėso žarijos pilkų pelenų pūkuose,
Ir mėlynų dūmų sustingusios prieblandoje srovės
Lengvais debesynais pakibo pakalnės drėgmėj.

Su gęstančia saule apleidome iškilmių kalvą.
Sugėrėme kaitrą ir spindulius sielų gelmėn.
Įkaitusius veidus ir degančias lūkesiu širdis
Keliausim nuplauti gaiviaja pakalnių rasa.

Nusėdusios saulės ugningi dangaus palydovai
Į klonį sustumdė šešėlius nuo žemės takų.
Tai čia mano dūmos, tai čia mano buvusios dienos
Kaip sapnas, gyvena nusvirusių gluosnių vėsoj.

Ir ištiesiau ranką į prieblandos nykias gyvybes:
Sugrįžkit! sugrįžkite visos į mano namus.
Iškelsiu jums puotą, įkursiu išblėsusius laužus,
Nusėdusią saulę gražinsiu liepsnotu dangum.

Bet žiūrim - nublanko jau liepsnos saulėleidžio rūme,
Ant gęstančio laužo tik žvaigždė įspindus viena,
Sukniubo šešėliai, lyg raudos ant mylimo kapo -
Ir mes tiktai klaidūs šešėliai savųjų dienų.

1922.

JUODAS ANGELAS

Budi mano Juodas Angelas
Mano sapno žydry -
Dunkso laibas kiparisas
Mėnesienos sidabre.

Tiesia sparną šešėliuotą,
Kugžda širdžiai pasakėčią;
Už jūružių, už giliųjų,
Užkerėtam stiklo rūme
Miega karalaitė.

Gilios manos neišplaukiamos,
Stiklo rūmas neadaromas,
Karalaitė neišbudoma -
Mano pasaka ne pasaka,
Tiktai tavo lakios mintys,
Tiktai tavo skambus žodžiai,
Tavo dienos ir svajonės,
Tavo sapnas ir butis.-

Žūki, mano Juodas Angele,
Iš šviesių sapnų padangės:
Skaidriai dega visos žvaigždės
Mėnesienos sidabre.

1924.

NOKTURNAS

Jau nėra nė vieno lapo mano sodo medžiuos,

Tik šiurkštūs stagarai į lango stiklą beldžias.
Bet šiurpulingi žodžiai iš nakties glūdumo
Vadina klaikiai žengti į anapus.

- Gesinki jau tu menką savo žiburėlį,
Užversk nedaskaitytą paskutinį lapą:
Tegu nepabaigtos minties klaidi vilionė
Atves tave į mano tamsų rūmą.

Naktis glūdni, o aš viena, kaip pasmerkimas,
Puošiuosi nuodėmingųjų svajonių šydrais
Ir marmurinę krūtį tyčiomis pradengus,
Kukliai nuleidžiu žiburiuotą žvilgsnį.

Bet tu ateik ir rask mane prie mano guolio,
Paskendusią į negalios meilingą sapną,
Palik kaleivio apsiaustą anapus durų
Ir tark: čionai pradžia visų gyvybės. -

Ir šitai prasimerkia žiburiuotos akys
Ir dvylika varpų pagret į varį daužia.
Būk sveikas, mano nesulaukto žygio gande!-
Naktis glūdni, naktis ilga be galo.

1924.

PALAIMINKI MANE

Sudie tau pasakiau saulėtekio metu, -
Pasibaigė diena - ir vėl tavin grįžtu
Išblyškusia dvasia, nublankusia širdim,
Pasveikinti tave - ir likti su tavim.

Tyli tu ir klaiki, kaip tyrų glūdnuma,
Marinančiais sapnais keleivį globdama.
O aš tavęs geidžiu, kaip skausmo valandos,
Kur mirtį pažadės, bet laimės - niekados.

Turiu aš tau brangių slėptinių dovanų:
Del jų tavęs geidžiu, del jų ir gyvenu.
Visa plati būtis - del jų ir del tavęs, -
O vien tik tu ir jos žavės mane ir ves.

Tu lauk manęs viena, nedegus žiburių:
Slėptinių dovanų aš tau įteikt turiu.
Kita many šviesa - ir žygiai nebe tie, -
Palaiminki mane nors tu, juoda naktie.

1924.

TYLUS IR NYKUS

Tylūs ir nykūs šią naktį manieji namai,
Tartum apgriuvus šventovė, kur maldos išblėso.
Skamba ir spengia tylos graudulingi varpai,
Aukuro akmens atvėso.

Neisiu jau žadint užgesusiai ugniai kūrėjo -
Svilina širdį mintis vienumu alkana.
Rymoki vienas: dar ryto aušra netekėjo
Rūsčio kardu nešina.

Ėmęs, nupūsčiau žvaigždes nuo bedugnio dangaus,
Savo širdies žiburių nebijojęs užpūsti.
Chaosu vėtros tiktai iš krūtinės išraus
Ilgesį, skausmą ir rūstį.

Laistysis jūrės ir kalnai ugnim prašnekės,

Degs mano apmaudo žodžiai žvaigždes pasiviję.
Rymoti vienas: negreit dar daugum patekės
Ženklas aštraus kalavijo.

1922.

FANTAZIJOS

I

Stačiai iš vakaro raustančios saulės
Ritasi šniokšdamos virpančios bangos.
Taškosi, laistosi, krykštauja, nardo -
Vis jau artėdamos, vis jau didėdamos,
Žaidžia ir grumsčiojas, juokias ir pykštauja -
Ir nenumaldomu ir nesulaikomu
Visa skandinančio gaivalo sukuriu
Smogė ir sviedė
Melsva erdve.

Ū - - ha - - ! - ūščioja, supasi,
Griaudžia ir dunda liepsnoti verpetai.
Tartum auksiniais padangių trimitais
Supūtė vėtrą archangelų lūpos -
Visą pasaulį pažadino džiūgauti,
Kilti ir lėkti į mėlyną prielandą
Visa pamirštančiu, šelstančiu kvaituliu,
Degančiu žvilgsniu
Lėkti tolyn.

Bet jau iš saulės - begėstančios saulės -
Skrenda žvilgėdami mėlyni raiteliai -
Skrenda atokrantėm, skrenda atošvaistom,
Skrenda ir slepiasi ūkanų skraistėse,
Sprunka tarpekliuose, genas užuolankom, -
Ė, jau ir daginė, ė - jau ir sučiuopė -
Apglėbė juosmenį, svilina smilkinius, -
Ė gi pasaulyje
Laisva, platu!...-

II

Didelės akys ir mėlyni toliai
Sukeitė spindulius savo gelmėse,
Visą pasaulį nakty paskandino,
Bet susiglobti per amžius negali.

Didelės akys, kaip rudenio naktys,
Tamsios ir gilios ilgais pažvelgimais -
Spindi į gelmę nebyliais žvaigždynais,
Bet laukiamų paslapčių nepasako.

Mėlyni toliai, kaip krišpolo pilys,
Lūkesiu virpa nuo mylimo žvilgsnio,
Žvanga aidais nuo pakilusio geismo,
Bet ūkanotų skliaustų nepradengia.

Pinasi žvaigždžių žėruojančios gijos,
Blykčioja kalnų sniegai baltapūkiai,
Ūžia artėdamos mėlynos jūrės, -
Glūdi vien tolyje tolimi toliai.

III

Kur tu leki, mano mylima vėle,
Kapą palikus ir liūdintį kryžių? -
Blaškosi linkdamos gedulo vėliavos,
Klumpa ant kelių maldaujanti Libera.

Libera! - Libera! - ak, neprikelsi
To, kam gyvybėj mirtis karaliauja,
To, kam iš saulės palinkę šešėliai
Gedulos kryžiais paženklino kaktą.

È, tegu lekia iš šėlstančio pragaro
Visos kvatojančios kvaituliu raganos!
Grįžk į kapus, mano mylima vèle,
Ten tavęs laukia linguodamas kryžius.

IV

Cit! . . . - -
Kodėl gi durys staiga atsidarė -
Šiurpuliu nusmelkė šaltas atodūsis. . .
Juoda anapus, lyg tvyLANčios žiotys -
Kaž kas nematomas slankioja, dangstos. .

- Prašom!... Įeikit!... - Eina jau, eina...
Pokštelė' aidesiu kaž kuris baldas,
Kaž kas nerimstančia nuojauta kvėpė -
Ir už pečių nebyliai atsistojo.

- Prieteli, ką man sakysi?
Jau metas vėlyvas... -
Tyli. .. Vienas tik stagaras
Klibina langą,
Kaip gyvas.

- Prieteli, tavo kuklumas
Labai man patinka... -
Tyli... Tik gremžias peliūkštė
Pasienio gzimse
Pro tinką.

- Prieteli, štai mano geismas;
Prasmeki tu skradžiai! ... -
Tyli... Vien suokia iš tolo
Vėtros verkimai
Bežadžiai.

1925.

ŽEMĖS AIDĖJIMAI

PAVASARIO ŽEMĖ

Pavasario žemė, kaip motinos krūtys,
Silpnotei gyvybei nesigaili peno.
Į širdį įsiėmė alkanos šaknys
Ir pirmąjį šypsniį žiedais išlukšteno.
Siūbuojančių jūrų ir mėlyno skliauto
Nepratusios akys apimt neįmano,
Bet motinos žemės palaimintos krūtys
Silpnotei gyvybei nesigaili peno.

Pavasario žemė aistri kaip meiluzė,
Audringais sapnais mūs dienas pranašauja.
Bučiavimui pradengė kvepiantį kūną
Ir saulėtais žvilgesiais svilina kraują.
Vidurnakčio dangų ir ūkanų klonius
Apsėjo Kūrėjas palaiminta sauja -
Ir kvepianti žemė aistri kaip meiluzė,
Audringais sapnais mūs dienas pranašauja.

1923.

SKRISKI ARE

*...Dangus mano tėvas,
bet Žemė - motina manoji.*

Skriski, are, į pat dangų ir plasnoki.
Būti vergas savo žemės tu nemoki.
Aš tau laisvės, nei dangaus nepavydėjau,
Nors tik juodą, šaltą žemę pamylėjau.
Kai geriu jos drėgną kvapą ir ūkus,
Man sapnuojas skaisčios žvaigždės ir dangus.
O kai vėl mane padangė užsūpuos,
Jausiu žemę savo ilgesio vaizduos.

Kaip apimt tave, pasauli begalini?
Gaivalingą tavo galią siela mini:
Tavo liepsnos man krūtinėj dar žėruoja,
Tavo aistros mano lūpomis garuoja.
Tu pasėjai mano gyvastį, dangau,
Bet aš čia, juodojoj žemėj išdygau.
Dar pirmą kartą savo buitį siela mini, -
Tik apglėbt tave, pasauli begalini!

1922.

ŽEMEI

Graži ir galinga esi, nuodėmingoji žeme!
Tu praneši dangų savųjų žiedų skaidrumu.
Iš tavo gelmių sau vaivorykštės metmenis semia -
Iš tavo krūtinės ir aš sau gyvybės imu.

Nuo juodbruvo veido saulėleidžio skarą nutraukus,
Tu šiltą pavasario naktį manim apsvaigai:
Jaučiu tavo plakančią širdį ir kvepiančius plaukus,
Kaip galvą svaigina, lyg žydinčių pievų ūkai.

Raudonos aguonos nulinkę tau vyto prie kojų,
Ant tavęs rausvi debesynai pakriko lengvai, -
Susitelkė žvaigždės ir mėnuo padangėj sustojo,
Kai šiltą pavasario naktį mane bučiavai.

Apglėbiau tave, kaip nė vienas apglėbt negalėtų.
Įaugau tavin chaotingų geismų šaknimis.
Kaip pasakos augalas kilsiu lig ruimų žvaigždėtų,
O kraunamas žiedas tavąja gyvybe išmis.

1922.

DŽIAUKIS, ŽEME!

Džiaukis, žeme! Tavo kraterų gelmėse
Dar pirmą kartą Dievo liepsnos neišblėsę.
Gaivalinę, šviesią laisvę pamylėjus,
Tu gimdai naujos buities laisvus kūrėjus.
Tu vergų nebylias širdis įsupai:
Dega ugnys, gaudžia giesmės ir varpai!
Visos kalvos linksta kryžiais pasipuošę, -
Amžiais laukto atgimimo šventę ruošia.

Džiaukis, žeme, jūrą mėlyną pamilus!
Kaip dangus jos slėpiniai aukšti ir gilus.
Tieski bures - debesynų baltas drobes -
Skrenda laivas, verpetu bangas apgobęs.
Kai parplauks jisai iš tolimos šalies,
Gintariniai mūsų rūmai auksu švies.

Leisis saulė, ūščios bangos, degs žibintai,
Žiebsis žvaigždės mūsų žemei atgaivintai, nuramintai.

1923.

MARGI SAKALAI

Lydėdami gęstančią žarą vėlai
Pakilo į dangų margi sakalai.
Paniekinę žemės vylingus sapnus,
Padangėje ištiesė savo sparnus.
Ir tarė margieji: negrįšim į žemę,
Kol josios pakalnės ir kalnai aptemę.
Sapnai ir šešėliai padangėse mums
Šviesiųjų į saulę kelių nebedrums.
Mes skaisčiąją aušrą dangum pasiviję,
Iš josios vainiko nuskinsim leliją -
Ir miegančios žemės laukus ir uolynus
Paversim į žėrinčius saulės gėlynus.
Ir tarę, suplojo iš naujo sparnais,
Tolyn ir aukštyn, koliai kraujas užkais
Pavytosios saulės ieškota liepsna,
Ir žemei užgims pranašauta diena.

Bet štai rytuose jau nuraudo dangus,
Jau nušvietė saulė uolas ir laukus,
Tačiau iš dangaus nei anksti, nei vėlai
Negrįžo į žemę margi sakalai.

1922.

GALIŪNAS

Pakilo, sumojo juoduoju sparnu, -
Ir aš į jo sostą, kaip vergas, einu.
Jis kvėpė liepimą numirėlio vėlei, -
Ir skverbias į spindulius kapo šešėliai.

Jis alkiui užčiaupė piktuosius nasrus, -
Ir džiūgauja minios pro puotų gaisrus.
Putojančią taurę jis sutrempė koja, -
Ir geduloj klūpantis džiaugsmas vaitoja.

Tada jis pakilo ir žengė lėtai,
Kur buvusių žygių dar skamba aidai.
Ir ką jis ten šaukė ir ką ten kalbėjo,
Viena tik tamsioji naktis tai girdėjo.

Kai grįžo į sostą galiūnas puikus,
Tik žvaigždės mirgėjo pro palšvus ūkus.
Sugrįžo, apsigaubė juodu sparnu -
Ir kniubo prie sosto šaltų akmenų.

1924.

GEDULA

Dangus juodais sparnais atsirėmė į žemę -
Ir juodos vėliavos į saulę pasikėlė.
Gedėki, mano žeme, nesulauktos laimės
Šviesiųjų prižadų palaužtame šešėly.

Uždengsime šydais ir mes nuleistas galvas
Pilkųjų pelenų nuo veido nenuplovę.
Palinkom ant gelmių, kaip karklai žaliakasiai
Nusvyrusiais žvilgsniais apglėbę tyrą srovę.

Mes kaip nuliūdę sūnūs ant gelmių palinkom
Kur motinos širdies mirtis nenumarino,
Tiktai gyvenimo geismų aistringas skausmas
Sukruvintu kardu jos kapą atrakino.

Ir gedulos tyloj tas pats meilingas balsas,
Kurs mus gimdydams dangui paviliojo:
Mylėki tik mane ir mano skaudų džiaugsmą -
Ir visa, ką širdis tik geidė ir svajojo.

Eik šian gi, mano drauge, džiaugtis ir gedėti
Šviesių širdies sapnų palaužtame šešėly:
Dangus juodais sparnais atsirėmė į žemę
Ir juodos vėliavos į saulę pasikėlė.

1922.

VIRŠŪNĖS IR GELMĖS

1. Į v a d a

Urvai ir bedugnės
Granito uolynus išvarstė,
O aštrios skeveldros
Viršum pro kraštus nusikarstė.
Vidurnakčio gūdis
Nei mirtinas takas keleivio nebaido:
Jei žūsi, tai žūsi kaip lašas be garso ir aido.

Bet jeigu pasieksi
Padangėj iškeltą viršūnę,
Tu būsi kaip Dievas,
Paniekintos žemės klajūne!
Tu būsi tik vienas
Tau matomos saulės ugnim suspindėjęs,
Bedugnių ir kalnų ir viso pasaulio kūrėjas.

Parpulki, keleivi,
Ir kniūpsčias per akmenis slinki,
O alpstančią širdį
Laisvėjančia aistra gaivinki.
Sukruvintom rankom
Pro aštrias atolaužas stiebkis į priekį
Ir smailą viršūnę krauju prakaituodamas sieki.

2. V i r š ū n ė

Sveika būk, viršūne, pakalnėj svajota,
Nuo sūtemų meto per naktį ieškota,
Aušroj man sukūrusi dangų liepsnotą -
Sveika būk viršūne kilni:
Kas valandą žvilgsnis nuo žemės man kilo
Ir šitai plazdėję jausmai nenutilo,
Kol nykiąją tavo vienatvę pamilo
Padangės aidų vedini.

Iškėlei mane tu virš žemės grožybių,
Kur siaudžia ir virpa iš žydrnio aukštybių
Pasaulį apglobę aidai amžinybių,
Kaip milžino varpo gaida.
Prasidengė girdas, nusišvietė žvilgis,
Pabudusi siela plasnoja ir ilgis,
Kol auštantis rytas krutinę suvilgys
Gaiviąja rasa ir malda.

Jau keliasi saulė pro mėlyną klonį,
Nugriaudėjo kalnais verpetai raudoni -
Ir didė ramybė šventa ir maloni
Apsėmė tave ir mane.

Nereikia man žemės - tavy pasiliksiu,
Į saulėtą dangų, kaip tu, aš įsmigsiu
Ir amžiams ant tavo karūnos užmigsiu
 Apsvaigęs padangių sapne.

3. I l g e s y s

Baigiu jau su saule, kaip aras, danguj viešpatauti;
Žemyn nusvarino man galvą sunki karūna.
Jau gaudžia pakalnių varpai mano šoksniū užgauti,
Jau blyksi gelmių žibintuvai raudona liepsna.
O žvilgančioj jūrėj jau saulė pasruvo raudonai,
Miglotą pakalnę ir dangų užliejo ugnim, -
Atsikvėpė žaliosios lankos ir našus dirvonai
Ir lūkesiu virpa ir dega drauge su manim.

Suglausiu sparnus ir nukrisiu ant tavo krūtinės,
Tu žiede svajonių iš liūdesio mano taurės.
Tegu mano viso gyvenimo skaudama gėla,
Kaip puolanti žvaigždė, gyvybės kaitra sužėrės.
Man nedavei laimės vidurdienio saulėj plazdėti,
Tik slankioti nykiais šešėliais naktų gludnumoj,
Tik gęstančią žarą, tik alpstantį šypsniū mylėti,
Tik melstis pasauliui tilioj nebevilties maldoj.

Už ką gi tave pamylėjau, tu žeme gimtoji,
Kad jaudini sielą ir ilgesiu širdį kuri, -
Ir skausmo atobalsiais mano krūtinėj vaitoji,
Ir virpančioj ašaroj gęstančia saule žėri.

4. Į s p ė j i m a s.

Atstoki, keleivi, nuo krašto uolos,
Kai kalnai miglas į pakalnę suklos.
Atstok, nusigręžk ir neveizėk žemyn
Paniekinto klonio melsvon prapultin.

Jau šaltą dvelkimą į veidą junti:
Slaptingas vidurnakčio metas arti -
Ir vėl iš pabudusios jūrų širdies
Apjakinti gundymai ranką išties,
Ir gelmę sudrumstusi žemės klaida,
Prabils paskandintojo varpo gaida.

Bijoki, keleivi, nakties glūdnumos,
Jei žemės šešėlis sparnu tau pamos
Ir ieškantį žvilgsniū nukreipsi žemyn
Paniekinto klonio melsvon prapultin.

5. P a s k a n d i n t o j o v a r p o g i e s m ė

Kai tik pasikėlė vidurnakčio gandas
Ir dvyliktas aidas dangum nuskambėjo,
Nublankęs sustojo pusiaukely mėnuo
Ir žvaigždės vaiskiau sublizgėjo,
Aš kniūpščias parpuolęs ant krašto bedugnės,
Išgąsdintą žvilgi mečiau prapultin -
Ir štai nežinau, ar miglotoj pakalnėj,
Ar mano krūtinėj tyliai suaidėjo:
Din-din... din-din... din-din...

- Sapnuoki, pasauli, vidurnakčio sapną, -
O tavo dangus, tavo mėnuo ir žvaigždės,
Ir laisvė tavoji tik man .. tik man...
Slaptingo pasaulio aš didis karalius:
Giliausioj versmėj mano amžinas sostas -
Din-dan... din-dan... din-dan...

- Ir gilios ir tamsios gyvenimo šaknys
Draugėn susibėgo našioj mano iščioj
Ir godžiai įsmigo manon širdin.
O tu, spinduliuotų viršūnių valdove,
Sapnuok savo laisvę mane paskandinęs -
Din-din... din-din... din-din...

Tu kelki į dangų nupuikusių galvą,
Aš tavo gyvybės šaknų nepaleisiu:
Pasaulis valdyti tik man... tik man...
Tegul tavo žiedą išskaidrina saulė,
Pradėtąjį vaisių tik aš išpenėsiu -
Din dan... din-dan... din-dan...

6. G e l m i ų d a n g u s

O kai prisiskyrė pakalnėj rūkų uždanga
Ir žvilgančioj jūrėj nuslūgo sidabro banga,
Mačiau, kaip apvirtęs dangus po uolos mano kojų
Visas grožybes į atvertąją gelmę suklojo.

Ir jau ne viršuj spindi mėnuo ir žvaigždžių būriai,
Tik žemėje mirga skaidrieji dangaus žiburiai -
Ir jau ne padangėje kalnai į žydrį įsmigo,
Tik žemėn apvirtę viršūnėmis glyly užmigo.

Būk sveikas gi, žemės bangoj atspindėjęs dangau!
Tik tau savo dvasioj aš lūkesio žiedus rinkau.
Paskėsiu tavy ir gyvensiu pasauliu kitu:
Ir dangų ir Juodąją gelmę pasieksiu kartu.

Vidurnakčio monai ir kylančio ilgesio burtai
Atidengė angą spėjimuose dvasiai sukurtai:
Tyliais nujautimais ir dangų ir žemę apjuosę,
Skandina ir supa savųjų gelmių atspindžiuose.

7. L o p š i n ė

Sapnuoki, pasauli, vidurnakčio sapną
Ir amžiną kovą - ir amžiną laisvę,
Ir savo liepsnų nesuvaldomą galią
Pirmykštės kūrybos ankstyboj aušroj.
Granito uolynuos suspaustoj krūtinėj
Dar saugoja žemė liepsnojančią širdį,
O tvanko rūkais debesuotoj padangėj
Dar blykčioja skaidrūs pirmykšti žaibai.

Vergai išsprogdins kietą požemių plūtą,
Ir perskros žaibai žemės motinos iščią,
Ir kraterų liepsnos ištrykš į padanges -
Raudonais žibintais tau veidą nušvies.
Į gelmę apvirs spinduliuotos viršūnės,
Sutrupins granito krantus vandenynai -
Ir puolančios žvaigždės žemčiūgais išvarstys
Aptemusio chaoso rūsčias bangas.

Skausme ir vienatvėj kalėjusią dvasią,
Kaip paukštį paleisi į amžiną laisvę,
Nežinomoj saulėj, nežinomam ruime,
Nežinoma laime gyvent amžinai.
O virš gaivalingų ugninių verpetų,
Didžioj užgesintų pasaulių ramybėj,
Kaip spindinti žvaigždė zenite įsmigus,
Tebveizės budrioji Kūrėjo akis.

GIMIMO NAKTĮ

Merdinčios gyvasties amžinas liūdesi,
Garbinki didį gyvenimo džiaugsmą.
Tavo ir jo sutartiniai mylavimai
Plaka krauju ir liepsna mano gyslose.

Jo spinduliuotam gimimo vidurnakty
Glūdi tu vienas, kaip pasmerktas milžinas
Pusę dangaus į šešėlį nutremdamas,
Glorijoj rūsčiu memento aidėdamas.

Tavo ir jo sukirsti kalavijai
Kyla man kryžiaus vaduojančiu simboliu,
Ten kur gyvenimo didė Golgota
Judu erškėčių karūnon supynė.

Merdinčios gyvasties amžinas liūdesi,
Koks tu didingas gyvenimo šventėje!
Kaip kruvinai tu skrodi mano širdį
Džiaugsmo varpų sutartinėj simfonijoj.

Šventės ugnių papuoštoj savo sūtemoj
Klūpauja minios raišų ir paniekintų -
Veiziu ir aš į nesuprastą paslaptį,
Kildamas tavo laisvėjančioj galioj.

1925.

PRISIKĖLIMAS

Pro mano langą padangių liepsnos
Kaitros ugniniais verpetais verčias.
Žiedais pražydo pilki pelėsiai,
Ištirpo sienos ir juodos kerčios.

Pro mano langą Prisikėlimas
Pasaulio viltį didingai skelbia.
Apsiaubė širdį varpų gaudimai,
Visus nykybės aidus nustelbė.

Pro mano langą pasaulio lytys
Ištolo spindi, kaip šviesus bokštai
Ir vienu žvilgsniu ir viena meile
Bekraštę buitį draugėn sublokštai.

Ir prasivėrė namai manieji
Ir žydrą dangų į tolį skečia.
Vadinki, drauge, prie mano lango
Ir jauną viešnią, ir linksmą svečią.

1924

IŠ TEMSTANČIO KRAŠTO

KĖLĖSI LAISVĖ

Akmenio požemiuos amžių ledai
Milžino pajėgas žudė piktai.
Užtvenkė uolos gyvybės versmes,
Kolei takus jojo siela pames.

Bet neužgniaužti gyvosios minties.
Požemiais kelią ji saulėn nuties.
Saulėj širdis kaip verpetas pabus,

Kraujas pramuš ir kiečiausius ledus.

Amžiais taupytų jėgų kupina
Mušė iš vergo krūtinės liepsna -
Ir pro gaisringai raudonus ūkus,
Akmenio požemy kėlės žmogus.

Krykštauja vėliavos, gaudžia varpai,
Audros krūtinės - ir akys žaibai.
Dega veiduos atgimimo žymė,
Skamba padangėmis laisvės giesmė.

Tikime: obalsiai mūsų giesmės
Tuomet gyvenimo kovą laimės,
Kai nuo aistringų širdžių ir dangaus
Kruvinus debesius saulė nuplaus.

ANT TEMSTANČIO TAKO

I

Gana! Nedainuok mums dainų apie laimę ir žiedus.
Nei meilės svajonės, nei liūdesio raudos ne mums!
Svaiginanti laimė ir ašara dainą praskiedus,
Gyvybės verpetais tingiųjų širdžių nesudrums.

Suplojęs sparnais, tu kaip sakalas šmėkštelk į viršų,
Kraupiuoju klyksmu suardyki padanges nykias.
Susitvenkė debesys, kylančios jūrės įniršo -
Ir mūsų žiburiai, kaip menkutės kibirkštys užges.

Mes amžiais urvuos, lyg apiakę vergai iškalėjom,
Suskaldėm uolas ir išėjom į laisvę vergai.
Tik savo krūtinų ligšiolei praskelt negalėjom,
Kur glūdi į širdis įsmigę vampyrų nagai.

Pakilti į viršų mūsų nulenktos galvos dar bijo;
Šešėliais siūbuojame sūtemų nykais takais.
Prisiekdami dangui, netiesim šviesaus kalavijo,
Kol merdinčios širdys gyvenimo žygiu užkais.

Pakilki ir išskėlęs kibirkštį iš savo krūtinės,
Iš aukšto po kojų mums kriski ant kieto akmens -
Ir mylimą žemę palaužtais sparnais apkabinęs,
Sudėki mums giesmę, kuria mūsų širdys gyvens.

II.

Meni, kaip liepsnojo aušrose gaisrai,
Ir klykė padangėmis plėšrūs arai?
Mes vėliavas kėlėm prieš švintantį rytą,
Ir sveikinom laisvę, krauju aptaškytą.
Mes laiminom tekančios saulės kūrėjus,
O laisvės giesmė nepaliovė skambėjus.
Ir vėliavas aržuolo ūgiais supynę,
Mes tris kart pasveikinom žemę gimtinę.

Bet šitai jau gęsta rausvi pazarai,
Į savo lizdus nuplasnojo arai -
Ir mes vėliavoms ir žiedais nešini,
Ant temstančio kelio palikom vieni.
Nutilo mūsų giesmės ir veidas išblanko,
Ir vėliavos blaškosi ilstančioj rankoj,
O sūtemų šiurpo pagautoj širdyje
Vėl išgasties kraupūs spėjimai atgyja.

Ir štai pasikėlė naktis pavydi,
Pakriko kasų debesynai juodi,
Susigaubė pelkėmis erdvės miglotos,

Nusviro mūs galvos, kaip varpos rasotos.
E vyrai! nejaugi mūs dienos sukako
Ir čia akmenėsim ant temstančio tako;
Gyvybės ir laisvės ugnis užgesinę,
Kaip glūdūs paminklai nykiam kapinyne?

III

*Vidurnakčio valandą žirgas žvengia,
Iš aukšto milžinkapio karys žengia.
Jau skamba trimitais visi keliai,
Jau ugnys liepsnoja skaidriai, skaidriai.*

Ei, vyrai, pakilkit! sukursime laužus
Sukursime laužus, kaip gaisro ugnynus.
Tespindi naktis mūsų giesmės užgniauzus,
Bet mūsų skaisčių vėliavų nepamynus.

Į degančią ugnį paskęs mūsų žvilgis,
Širdis pasiners į liepsnojančią kaitrą -
Ir visa, ko ieško, ko laukia ir ilgis,
Kaip auksą suvirins į geismą ir aitrą.

* * *

Nurimę sustojom prie tvyskančio laužo,
Kur žiežirbos čirkšdamos sprogsa į veidus,
Raudona liepsna tvankią ūkaną daužo,
Slopinančią naktį mūs žygiui praskleidus.

Ir regim: štai karžygiai kovai pakilę,
Žėruojančiais šarvais krūtines apjuosę,
Rimčia susitelkę į nuojautą tylią,
Kaip statulos rymo liepsnų atspindžiuose.

Ir rodos ne mes, tik atbudę senoliai,
Tik mūsų likimas ir laimė nelygi
Kūrina ir kelia mūs žemėj ligšioliai
Ir amžiną ugnį, ir amžiną žygį.

Liepsnoja mus laužas, prabilo trimitas
Ir žvengdamas žirgas drąsina valdovą.
Ei, vyrai! ir šiandien mūs žygis ne kitas:
Paveldėjom žemę, ir garbę, ir kovą.

1922.

MERKIASI SAULĖ

Merkiasi saulė vos tik patekėjus -
Ir kraupūs šešėliai atgal iš bedugnių užslinko.
Sūpauja bangos verpetų plaukėjus,
Bet niaukiasi žvilgsniai ir ilsta ranka vairininko.

Buvom kaip paukščiai, prieš saulę pakirdę,
Ieškot savo laimės salų ir laisvosios buities.
Krykštauki, sakėme, chaoso gaivale!
Mes ugnį kiekvienas išskelsim iš savo širdies.
Vakaro sūtemoj pasiektą uostą,
Nušviesime, sakėm, daugspalviais liepsnų žiburiais:
Ištremta širdgelos, siela paguosta,
Praėjusių amžių kaltes ateitis jau atleis.

Merkiasi saulė, o mūsų krutinės,
Kaip šaltos bedugnės kvėpuoja tamsa ir drėgme.
Sprogo ir perdegė mintys ugninės,
Neišpirtos kaltės vaidinasi vėtrų kauksme.
Oi, ar sulauksime tildančio vakaro,

Ar rasime džiaugsmo ugnim spinduliuojantį uostą?
Spausk, vairininke, pakrypusį vairą,
Tegu po tavim visas pragaras staugia ir juosta!

Merkiasi saulė... O gal tai ne saulė,
Tik mūsų aptemusios akys krauju patekėjo?
Tempkime bures prieš dūkstančią vėtrą
Ir laukime tolimos žemės skelbėjo.

1922.

PROLOGAS Į GEDIMINO SAPNĄ (Tautos Teatro atidengimui parašytas)

Tautos sapnų kūrėja:

Tamsi naktis - manoji karalystė -
ir aš viena pasaulį viešpatauju.
Ištiesiu ranką - ir nulinks, kaip varpos,
valdovų ir vergų neramios galvos,
nutils dienų sukurtos kraujo aistros -
ir tiktai mano pranašingą balsą
girdės savųjų sielų glūdnumoj.

* * *

Nešu sapnus
iš vakaro aidijų apmestus
ir rytmečio ilgėjimais ataustus.
Tegu naktis
raminas vieną saulę užgesinus:
Many -
be skaičiaus dega žiburių daugybė.
Išdrįsk, žmogau,
bent vienai valandai akis užmerkti -
ir tu naujus pasaulius
džiūgaudams išvysi.

Einu, einu -
be žiburio, be vado - vienų viena.
Tik siela jaučia,
kad jau arti manasai karžygis,
manasai Kunigaikštis.
Jisai, kaip aš,
gimtosios žemės lūkesius pagavo,
tačiau žaismuos pailso -
ir užmigo -
giliai užmigo.

* * *

Tai ką gi tau, o mano Kunigaikšti,
padovanoti šią slaptinę naktį?
Miegi tu, kaip didvyris,
žalioj giružėj -
ant upės kranto -
prie aukštojo kalnelio.
Tu vien tik savo gimtą žemę,
kaip meilužę, apkabinęs,
jos kvapu savo krūtinę gaivini.
Tau po šonu - kietas skydas,
prie galvėlė - plieno šalmas,
prie šalies švytrus kardužis.
Ė, miegoki,
ė ilsėki, mano Kunigaikšti,
gerki žemės drėgną kvapą -
ir apsvaigki!
Aš tau nesu didingą sapną -
ne mergužėlės išsvajotą,
tik savo žemės įščioj išūgdintą.

Tegu jis šiųnakt gema
ir tavo audrią dvasią
į didį kelia žygi.

* * *

Sapnuoki, mano karžygi!
Nes tavo sapnas -
kaip rytmečio trimito gandas,
aidės garsų garsais per visą dieną.

O kai tylaus saulėleidžio skliautus
užkurs aukos liepsnų gaisrai, -
tai gims iš žemės pasakingas Miestas -
ir pasikels į dangų auksagalviai bokštai,
ir žiedrios vėliavos plazdės, kaip lakūs paukščiai,
ir gaus skambių varpų daugbalsiai chorai.

Sapnuoki, mano karžygi, sapnuoki!
Tu pamilai mane -
slaptingo sapno Deivę.
Tu man sukursi šimtakuorius rūmus
ant aukštojo kalnelio,
prie srauno dūnojėlio.

Oi tai verpsiu, oi tai ausiu
plona, ploną audimėlį
nuo pat ryto, per dienele
ligi pačio vakarėlio.

O vakare pačiam aukščiausiam kuore
įkursiu laužą, vėtra įliepsnosiu,
kad būt šviesi naktuzė
berneliams joti
iš tolimos šalelės.

* * *

È, tu sapne, pranašingas Sapne!
Kas gyventa, kas sapnuota, nebišskirsi!
Kas pasaulyje lengviausia,
kas saldžiausia, kas kiečiausia,
išmintim neišmatuosi,
tik nujausi, tik patirsi,
lyg per sapną, lyg per sapną.

Man pastatė Kunigaikštis aukštus rūmus.
O kai pirmą dėjo akmenį kertinį,
tai ne kruviną dievai išrinko auką,
tik lelijų baltą pluoštą
iš skaisčios mergelės rankų, -
nes mylėjo bernužėlį,
nes bernelis ją mylėjo.

* * *

Eina amžiai, stovi rūmai šimtabokščiai
ant baltų lelijų pluošto
iš mergelės rankų - - -

* * *

O aš blaškausi po tamsią giružę,
kaip našlaitėlė be vietos.
Sapnai išblėso, sapnai išseko -
užgėso ugnys ant rūmų bokštų,
ir visas džiaugsmas, ir visa laisvė,
tai vien tik sapnas, tai vien tik sapnas.

Neišaustas audimėlis,
Nenupintas vainikėlis -
Nebejoja bernužėliai

Iš tolimos šalelės.

Ir štai blaškausi po tamsią giružę,
kaip našlaitėlė be vietos.
O mano rūmai, ūkuos paskendę,
tiktai iš tolo sapne vaidenas.
Pikto raganiaus jie užkerėti
ir sunkus vartai uola užgriauti.

Ten paliko audimėlis
Ir gelsvų linų verpstelė. -
Man gi liko vien tik sapnas -
Pranašingas sapnas.

* * *

O po aukštuoju kalneliu
miegelį miega mano Kunigaikštis -
Tai ilgai miega -
tai ilgai.

O aš blaškausi po tamsią giružę,
kaip našlaitėlė be vietos.

Šalta giružė -
Šalta.
Rasoti gluosniai prie upės kranto
nusvirę vilgo šakas.
Ir jokis paukštis neplazda -
ir jokis lapas nekrinta.

Taip ilgai miega mano Kunigaikštis -
taip ilgai.

* * *

Oi tai eisiu prie aukštojo kalnelio
vidur tamsios naktužės -
parpulsiu ant pilkos žemelės
ir sakysiu:

- Kelkis. . .
Kelkis. . .
Kelkis, mano Kunigaikšti. . . -

Ir duosiu jam sapną
tą vieną, kuriuo aš pati gyvenu,
tą vieną, kur kenčianti žemė sapnuoja,
tą vieną, kurio išsiilgo širdžių milijonai.
Ir sakysiu:

- Kelkis!
Kelkis!
Kelkis, mano Kunigaikšti! -

Štai laukia tavęs išsiilgusi žemė -
Štai vėliavos dygsta iš dirvos velėnų -
Štai keliasi barškanti kaulai tavųjų didvyrių -
ir tavo pilis šimtabokštė,
kaip staugiantis vilkas,
pravėrė narsus geležinius
ir alkaną laisvės suokimą dejuoja.

- Kelkis!
Kelkis!
Kelkis, mano Kunigaikšti!

Ir štai sudrebėjo aukštasai kalnelis -
ir kelias, kelias mano sapnas -
mano Kunigaikštis.

Ir iškilo žiedrios vėliavos,
ir prikėlė žemę gimtąją
laisvės pranašingu ilgesiu,

ir naujos buities gyvenimu,
ir žadėjimais ir džiūgesiais.

Bet ištolo vis vaidinasi,
dar kaip sapnas nepasiekiamas
amžių įdiegtas regėjimas:

Glūdi miestas ūkanų pakalnėj,
lakūs bokštai stiepias į padanges

ir sena pilis ant aukšto kalno
liūdi rymo amžių rymastėlį -
laukia manęs sugrįžtančios
baigti plonas audimėlis,

degti kuore skaidrios ugnys,
kad būt šviesi naktužė
berneliams joti
iš tolimos šalelės.

* * *

Ir štai einu per kalnus ir per slėnius
laukais žaliaisiais ir tamsiom giružėm -
ir vėl kuriu sapnus
iš praeities aidijų apmestus
ir ateities ilgėjimais atautus.
Tegu jie kelia pranašingu ženklų
naujuosius karžygius į naują žygį -
į didžią puotą -
į mano kunigaikščio aukštus rūmus.

1923.

IŠ AUKSINIŲ RĖMŲ

Liūdnei šypso senas grafas
Iš auksinių rėmų. -
Tirpsta prieblandos rūkuose
Sumušti vitražai.

Rūmo salė, kaip šventovė,
Tuščiais toliais paslaptinga
Dengias sutemų šešėliais,
Naktį prieglobstin vilioja.

Tirpsta prieblandos ūkuose
Sumušti vitražai,
Tik voratinklių siūleliais
Suraizgyti sumazgyti.

Tirpsta sutemų šešėly
Skliautų bareljefai
Ir vingiuotieji karnizai,
Nutrupėję, apdulkęję.

Skęsta sienoj du peizažai
Į drėgmės nuodingą ūką -
Ir italo skambų vardą
Kandys graužia rūpestingai.

Gūdžiai tiesia juodą sparną
Kurčias aklas numirimas -
Liūdnei šypso senas grafas
Iš auksinių rėmų.

* * *

Jau naktis. Nė vieno balso -
Ir nė vieno daikto.
Tik kažkur toli boluoja
Skylės sumuštų vitražų,
Tik kažkur pro tamsą gremžias

Alkana peliūkštė,
Tik kažkur atsargiai, bailiai
Grikši nuobodį kandis.

Ne, ne viskas rūme miega:
Kažkur, kažkur iš glūdybių
Veizi budi gilios akys,
Kažkur aidi kurtūs žingsniai,
Kažkur šnabžda tylios šnekos,
Kažkas verkia, kažkas juokias,
Bet vidurnakčio slapybių
Kas gi prasmę besupras?

* * *

Liūdnam šypso senas grafas
Iš auksinių rėmų.

Iš toli atskridęs aidas
Pro sudužusį vitražą,
Per apgriuvusius karnizus
Dvylika varpų kartojas.

Ir kai smūgis paskutinis
Drobės dulkes sukilnojo,
Kelia galvą senas grafas -
Ir be balso, kaip šešėlis,
Žengia ruimu mėnesienos
Iš auksinių rėmų.

Nebeaidi jojo žingsniai,
Nebedunda senos grindys,
Nebegirgžda sunkios durys
Tik nutilo zvimbęs uodas,
Tik nudūmė kur peliūkštė,
Tik kandis paliovė graužus.

* * *

Eina laukan senas grafas,
Leidžias laiptais suardytais
Ir prie marmuro kolonos
Tylia statula sustingsta.

Dunkso rūmas mėnesienoj,
Kaip didžiulis baltas karstas,
Kur užkeiktą amžių turtą
Dengia dulkės ir pelėšiai.

Aptrupėję baltos sienos
Ir apgriuvę aukštos bonės,
Gedulingai lenkia galvas
Įsiknisdamos į žemę.

Nei žolynų, nei gėlynų,
Tiktai pilkas, pilkas purvas,
Tik nudžiūvusioji palmė
Po stiklais oranžerėjus.

O tenai, kur baltos gulgės
Plaukinėjo iškilmingai,
Tik iš dumblo žali maurai
Siaubia srovę veidrodinę,

Svyri medžiai samanoti
Seną tiltą apkabinę,
Skverbias krūmai ir vijokliai
Į apaugusias alėjas.

Dar toliau, ant plyno lauko,
Ant kalnelių mėnesienoj,

Plikos skurdžios bakūžėlės
Vienos gunkso gedulingai.

Gunkso plikos bakūžėlės
Ant kalnelių mėnesienoj -
Ir į balzganą mėnulį
Loja alkanas šunelis.

*

Atsiduso senas grafas -
Sušlamėjo liepų lapai -
Ir nuleidęs žilą galvą,
Nulingavo į alėjas.

Ir kaip pasmerktas klajoklis
Ilgai bastėsi tarp medžių,
Tai sustodams, tai sugrįždams,
Tai sukniubdamas į žemę.

Štai jau pirmos ryto spalvos
Ima brėkšti ant bakužių,
O senajam dvaro parke
Dar nakties vaidinas monai.

Bet iš tolo nesuprasi,
Kas ten kniūbo prie upelio:
Ar tai šmėkla, ar šešėlis, -
Ar tai karklas žaliakasis
Globia baltas lelijas.

O didžiulėj rūmo salėj
Vien peliūkštė bėginėja.
Vien kandis pakampėj griki, -
Tiesia voras tinklo siūlą
Ant sudužusių vitražų, -
Liūdnei šypso senas grafas
Iš auksinių rėmų.

* * *

Jau nutilo, jau paskendo,
Jau ištirpo su šešėliais
Ir kūrybos seni žygiai
Ir mirties nauji prajovai -
Ir lėmimai ir smerkimai
Gaivalinei amžiaus kovai.

*

Vien galia, plati kaip jūra,
Ir pirmykštis laisvės sapnas
Kuria pilį šimtabokštę -
Myli, veikia ir gyvena,
Ir ūgdina ir dalina
Didį šventą Dievo meną.

Naujo rytmečio kūrėjų
Žėri tolyje žibintai
Ir paniekintų griuvėsių
Supeliję rausta plytos.
Aukštos sienos - amžių dienos
Naujo žygio atstatytos.

1925.

NULENKIME GALVAS

Jono Basanavičiaus 75 metų sukaktuvių šventei.

Nulenkime galvas! Štai Pranašo vardas
Iš tolo mums skamba sidabro varpais.
Jo žodis susituokė kankliai ir kardas,
Jo žygiai paženklini bočių kapais,
- Nurimkim, nurimkim... Ko gaudžia varpai?
Ko niaukiasi bočių apgriuvę kapai?
Ar liūdi šviesios praeties milžinų,
Ar verkia dėl mūsų menkystės dienų? -

Žiūrėki, lietuvi: ant tavo krūtinės
Dar gedulo ženklą juoduoja žymė.
Kur laisvė, kur žygiai, kur šalys gimtinių -
Ir kur pranašauta Tėvynės garbė?
- Nulenkime galvas, klausydami vado;
Jisai tautos žodį milžinkapiuos rado.
Jis amžiną žygį Tėvynės Kūrėjo
Vienybės ir meilės vardu pažymėjo. -

Pily Gedimino dangus negiedrėja,
Bet bokšto griuvėsių šaltuos akmenuos
Mes regina aušros pranašingą kūrėją
Ir girdim jo lūkesį laisvės varpuos.
- Pakilki, lietuvi! Štai Pranašo vardas
Aušros spinduliais tau kapus atgaivino.
Jo žodis te vėl jungias kankliai ir kardas
Į šventąjį žygį, pilin Gedimino!

SUTEMŲ ŽIBURIUOSE

NERANDAMAI

Gesinki bokšte skaidrų žibintuvą,
Užkelk sunkius vartus.
Tegu visiems bus tavo vaišių rūmas
Slaptingas ir didus.

Padėki auskarus, numaustyk žiedus,
Gražink laukams gėles,
Paslėpki nuo vaišingo puotos skobnio
Taures krišpolines.

Ir būki tu viena, kaip nykus gandas
Ant akmenio uolos -
Ir būki tu gryna, kaip šaltas lašas
Vidurnakčio tylos.

Tada ateisiu aš ir nusilenksiu,
Pažinęs jog tai tu,
Kuria seku painioj buities kelionėj
Ir ieškau ir klystu.

1922.

POETO MEILĖ

Nelauki jau laimės tu, žemės gražuole,
Jei širdį poeto kada sužavėsi
Ir jojo svajonių pažadintu ilgesiu
Poetą pati pamylėsi.

Tegu jis, kaip vergas ant kelių parpuolęs,
Tau dangų palenktų ir kojas bučiuotų,
Kiekvieną gi žodį, ir šypsni, ir žvilgesį,
Kaip laimės stebuklą dainuotų,
Ne tau jis dainuos ir ne tau jisai melsis,
Kai tu jį apglobusi meile svajota,

Norėsi praskleisti nerimstančioj dvasioj
Kas buvo žadėta, ko buvo ieškota.

Pro tavo akių prasidengusią versmę
Paskęs jis ne žemės akių spinduliuose,
Kur amžino lūkesio tylūs žadėjimai
Ne tavo jį meile paguosią.
Apsvaigęs nuo kvepiančio tavo jaunumo,
Pro šiltą sukilusio kraujo plakimą
Jis skendės į mėlynų tolių aidėjimus
Ir amžino ritmo žaidimą.

Maži tavo prižadai, žemės gražuole,
Putojančioj meilės taurėj paskandinti:
Poeto gyvenimo liūdinčiam troškuliui
Sukelti, bet nenuraminti.

1922.

PLAŠTAKAI

Pamiršk mane, sparnuotoji plaštake,
Kol žydi saulėje visi žiedai.
Dar tavo laimės dienos nesukakę,
Dar daug šviesos ir džiaugsmo neradai.

Plazdėk visur, kaip margas saulės svečias,
Kur kvepia skaidrios gėlės ir medus.
Tegu tavy jaunatvės žiedas skečias,
Kad būt visiems saulingas ir saldus.

O kai sparnų pakelt jau negalėsi,
Širdis apalps nuo saulės ir kaitros -
Ir jau miglotam sūtemų pavėsy
Varpai tylas nakties maldas sugros

Ir žemei adarys žvaigždėtą dangų,
Kaip kniūpščią taurę degančiais lašais, -
Tada tu atplasdėk ties mano langu
Pasveikinti mane vidurnakčio aidais.

1923

DŪMUOS CIGARO

Žaiski, jaunyste, džiaugsmu sukvatojus!
Pokylio rūme tu mielas svetys,
Kolei nelauktas ir greitas rytojus
Galvą pilkais pelenais pabarstys.
Niekam pasaulyje nepavydėdama,
Išpuošei pokylių rūmus rausvai.
Rytą alyvų žiedais sužavėdama,
Vakarą auksu žibintuos žvilgėdama,
Viską žadėjai, visus mylavai.

E, tiktai man tu ateit pasivėlini:
Juokas nuo veido raukšlių nebnuvaro.
Man jau ne rausvos svajonės, tik mėlyni
Sukasi dūmai cigaro.

Atnešiau širdį, kaip krišpolą kupiną
Mylimai žemei jaunystės aukos.
Sielvarto smūgiai jos aukurą trupina -
Kas gi dar meilės sapnų tiebieškos?
Šiandien tik tolimas aidesis pinasi,
Tolimos erdvės giliai prasidaro,
Žavinčios akys ir šypsniš vaidinasi
Mėlynuos dūmuos cigaro.

Kam gi dar budinti sielgrauža skaudama
Pavogto džiaugsmo trumpa minuta,
Jeigu ji širdį, kaip varpą užgaudama,
Skamba kraupia prakeikimo gaida?

Žaiski jaunyste! Pokylio dieną
Vergas tik skaudamu nuobodžiu varo.
Svilina ašara sunkią blakstieną
E! ... tai nuo dūmų cigaro.

1922.

TRYS TOASTAI

I

Poetų ir dainių puiki karalaitė
Pati nesirodo mirtingame kūne:
Nelanko ji koncertų, nei restoranų,
Nei dūmuos paskendusią kafešantanų,
Nerūko ji nė kvepiančių cigaretų,
Nemėgsta ji nė nuošalių kabinetų,
Bet savo apvaizda visur ji mus lydi
Ir jokių malonių pati nepavydi:

Ji grožiu aprėdo mums purviną žemę,
Ji pradengia melo kaukes nuo veidų,
Ji kelia mums žemę, o dangų palenkia
Ir kuria pasaulį svajotų vaizdų.

Jaučiu aš ir čia tavo lakią esybę:
Dainų garsuose ir verpetuose šokių,
Neaiškiam šypsny ir palaidam juoke,
Elektros šviesoj cigaretų rūke, -
Ir mano stiklelio jaukiam skambesvy
Dainų Karalaite, tu šiandakt esi.

Tave neregėtąją, nepalytėtą,
Gyvenimo nakčiai dangaus pažadėtą -
Ir dosnią palaimą tavųjų žavėjimų
Aš noriu pagerbt pirmo stiklo skambėjimu!

II

Putojantis vynas jau kaitina kraują,
Jaunystė gi meilės dainų reikalauja.
Iš aukšto globoja mus deivė meilinga,
Bet žemiškų deivių nė čia tau nestinga.

Tenai, kur šampanas jas putomis taško,
Ir dūmuos fokstrotų melodijas blaško,
Ir šokio rate naravingąjį ūpą
Parketais alpinančių kvaituliu supa, -
Jos ten savo meilę ir burtus nakties
Vadinančiu šypsniu po kojų tau svies.

Svaidykit, gyvenkit! Naktie maloni,
Ir mano tu širdį tyliai klabinai
Ir nori, kad jos slėpiniai sukvepėtų
Svaiginančiais dūmais aitrių cigaretų -
Ir dėliai drovumo viliojančių gestų,
Ne vien tik akis, bet ir širdį išėstų.

Bet aš jus myliu, nuodėmingosios būtys,
Kaip liūdnąjį vale klaidžios iuventutis,
Kaip džiaugsmo simfonijos skurdų finalą,
Kai akys dar juokias, o lūpos jau bąla.

Ė, pilkit iš naujo stiklus sklidinai -
Už visa tai gersim į dugną nūnai.
O jeigu kas kylantį liūdesį mąsto,
Tegu tas apsvaigsta nuo antro toasto.

III

O tu, išrinktoji iš žemės minių,
Nevarstyk manęs įtarimo žvilgsniu!
Ne brėkštantį rytą aš tau pažadėjau,
Bet glūdinčią naktį budėti norėjau.
Vien sūtemų lūkesio čion vedini
Suėjom kaip dvi besibastą ugni,
Kūrentis ir degti į vieną liepsnyną,
Kurį naktis žiebia, o rytas gesina.

Tylia melancholija smuikai pragydo,
Ten poros siūbuoja už mėlyno šydo, -
O mūsų minutės, kaip lašas po lašo,
Patirtąjį džiaugsmą į taurę suprašo.
Ji spindi ir mirga liepsnelių šimtais,
Ji puošiasi mūsų jaunumo vaizdais, -
O mes kaip savųjų svajonių šešėliai,
Nusilenkėm trumpai nakties valandėlei.

Spindėk, gi manosios nakties Karalaite!
Dar ryto neįstebi akys apkvaitę. -
Už tavo žavėjimus, meilę ir klastą
Į dugną lenkiu savo trečią toastą.

1923.

TAURĖ

Tamsią naktį piktas vėjas
Mano kuoro daužo langą:
Ei, keleivi, metas, metas!...
Laukia žygis sugodotas,
Žvengia žirgas pabalnotas,
Neberimsta palydovai
Didžiai puotai - šauniai kovai.
Lėksim kalnais - uolos kris,
Žvaigždės veizėt nebišdris -
Ei, daryk duris!

Laukiau ženkle. Mano žygis
Nebe šiandie sugodotas:
Sieloj amžiais išnešiotas,
Kraujo bruožais įrašytas,
Žvaigždžių knygų išskaitytas.
Josim, josim! Jei į puotą,
Nebeimsiu puotos rūbo,
Jei į kovą, nebeimsiu
Kieto plieno kalavijo:
Man laimėti!

Aidi žingsniai - verias durys.
Stūmiau vėją, sėdau žirgą.
Dunda paskui palydovai -
Lekiam kalnais, lekiame kloniais -
Jokios žvaigždės, jokio kelio.
Tiktai žirgas skelia taką,
Tiktai vėtra veidą plaka,
Tiktai lūkesiu širdies
Pats į tolį tebvėržies -
Laisvė, laisvė

Staiga riksmas: stok, beproti!

Nebe jums laisvai skrajoti.
Jūs, kaip mes, iš žemės gimę,
Nešat veide vergo žymę.
Audrios naktys - tyliam sapnui,
Šviesios dienos - sunkiam darbui,
Laisvos mintys, karštos širdys -
Tik ant aukuro liepsnoti.
Mesklajones, stok beproti -
Būki vergas!

Ne, nebusiu! Mūsų žygis
Žvaigždžių knygoj išskaitytas,
Kraujo bruožais įrašytas.
Nuo dangaus rasos pasėmę,
Mes nutrinsim vergo dėmę.
Aš - ir mano palydovai -
Patys kariai ir valdovai
Tamsią naktį skrosdami,
Savo geismo ugnimi
Skelbiam kovą!

Štai pakalnėj gludi pilys,
Mano vaišių puikūs rūmai.
Šviečia skaidrus žiburiai,
Sunkus vartai atkili.
Ei, sustok, eiklusai žirge!
Tu laimėjai pirmą kovą,
Laisvą nešdamas valdovą.
Antrą kovą man laimėti,
Kol nušvis keliai žvaigždėti
Grįžti atgalios.

Spindi rūmai, - žibintuvai,
Plonas šilkas, baltos rankos
Meilūs šypsniai šildo kraują,
Taurė džiaugsmą atnašauja.
Aš - ir svečias, ir klajūnas:
Suaižytas vėtros kūnas,
Dega veidas, kaip liepsna,
Peršti džiūstanti burna -
Ir bent vieno šalto lašo
Atsigauti lūpos prašo.

Žilas rūmų šeimininkas,
Kaip lelija jo duktė.
- Imk, keleivi, pilna taurę:
Čia tau vaišės ir namai. -
O duktė visų gražiausia
Mano žvilgy laimės klausia:
Tu pailsęs, tu nykus,
Tavo akys kaip dangus -
Būsi mano.

Tavo laimės gersiu taurę!
...Baltos rankos - plonas šilkas -
Juodos akys - skaidrios ugnys -
...Užu lango laisvas vėjas -
Tamsios naktys - ruimų plotas...
Didis žygis sugodotas...
Pajutau krūtinėj skausmą,
Pajutau akyse ugnį -
Ir į žemę tėškiau taurę:
Aš laimėjau!

1921.

VERGAS

Puikūs mano viešpačio namai:
Šimtabokščiai, krikšpoliniai, šviesūs rūmai.
Pažiūrėsi - temsta akys nuo žydrumo,
Palytėsi - skamba tūkstančiai aidų.

Gyvenu aš savo viešpačio namuose
Nepažįstamas, užklydęs pakeleivis.
Kur einu - visur atverti vartų vartai,
Bet išeit į plačią laisvę negaliu.

Negaliu apimt dangaus šviesių žvaigždynų,
Nei pasiekti tolumoj baltų viršūnių,
Nei srauniai, prie žemės puolęs, kaip upelis,
Išsilieti į putojančias marias.

Tiktai vakaro sulaukęs, kaip šešėlis,
Aš einu prie savo bokšto siauro lango
Ir, kai kalnai saulės spindulius užtvenkia,
Aš išblyškusiųjį veidą pradengiu.

Ir sakau: štai vėl praėjo jau diena -
O tik lašas į bedugnę nuriedėjo.
Mano mintys, kaip žėruojančios žarijos,
O aplinkui tik glūdnybė ir drėgmė.

Ir skaitau aš savo rūstų pasmerkimą:
Čia pasaulio baigias ribos, baigias erdvės.
Nepramušti lakiai minčiai kieto skliauto -
Būsi vergas ir vergausi amžinai.

II

Nusvirau aš į vargingą savo guolį,
Kaip žmogus, kuriam vistiek gyvent, ar mirti,
Kaip žmogus, kurio paniekinta gyvybė,
Tartum liūtas tuno alkio lūkesy.

Ir išvydau prieš save aš moteriškę,
O jinai slaptinę žadinį man sakė:
- Aš tave paimsiu, menkas žemės verge,
Ir paveldėsi tu mano karalystę.

Bet dabar tu nebregėsi Dievo žemės,
Nė vidurnakčio varpų nebegirdėsi,
Nepaliesi savo pirštais jokio žiedo,
Ir nė vieno skambaus žodžio nebetarsi. -

Ir tapau aš panašus į jūros gyvį,
Kurs gelmėj į kietą lukštą įsitraukęs,
Ir geismais i savo širdį įsiėmęs,
Pats maitinasi jos gyvasties penu.

Ir nežino, kad viršuj ten ūžia bangos,
Siaučia audros ir verpetai sūkuriuoja,
O bekrastis vandenynas ir pasaulis -
Jam tik sapno nereikšminga nebūtis.

Bet iš kur gi tie nauji skaidringi aukščiai,
Kur mane, kaip tyrą mintį laisvėn neša?
Plaukia, skamba daugiaspalviai žibintuvai,
O visų viena versmė - mana širdis.

Ne, ne gyvis aš į lukštą įsitraukęs,
Tik naujos buities ir gyvasties kūrėjas,
Kur erdvu, platu, ir laisva, ir džiaugsminga,
Tartum Dievo būtum skrendanti dvasia.

Ir pragydo didis balsas į mane:
Būki sveikas mūsų amžinas valdove!

Tu tasai, kurio palaimintą gimimą
Patekėjusios septynios puošė žvaigždės.

III

Kam gi mano neprašytas atbudimas
Anksti rytą vėl pagimdė mane saulei
Ir iš naujo spinduliais erdves aptvarstė,
O širdy paliko alkanus geismus.

Argi tam, kad aš per dieną būčiau sargas
Pats prie savo laimės angos pastatytas.
Arba tam, kad palšvo vakaro sulaukęs,
Keikčiau tuščią savo buitį ir sapnus!

Nes pažvelgęs pro mažutį bokšto langą,
Pamačiau, kad aš tas pats tik menkas vergas,
Kurs kaip vakar, taip ir šiandie neberanda
Savo kelio į pasaulio platybes.

Ir suspaudė mano galvą tokia gėla,
Kad tariau pabirs po kojų šaltos plytos,
Ir išsirakins aukštųjų skliautų siūlės,
Ir ugnim išsprogs įkaitę smilkiniai.

Ne, tariau, tegu jau būčiau nepažinęs
Tų pasviečių ir tų žvaigždžių septinspalvių,
Kur akis man, kaip meilužės, išbučiavo
Ir paliko ryto saulės patyčioms.

IV

Mano viešpats ir valdovas rengia puotą.
Skamba, džiūgauja sujudęs visas dvaras.
O vergai aukštiesiems svečiams lig žemės lenkias
Ir sodina į garbingas jų vietas.

Tad pasišaukė mane ir tarė viešpats:
Šiandien busi iš vergų tu man pirmasis.
Eik ir vilkis kuogražiausią savo rūbą,
Šitai imk ir pilstyk vyną į taures. -

Ir pilu visiems saldaus ir seno vyno
Ir jaučiu, kad j kiekvieną tuščią taurę
Aš pilu ir savo širdgėlos po lašą,
Aš pilu jiems ir pagiežos ir tulžies.

Nes ar mano didis sapnas nepribrendo?
Ar ne metas man atrast slaptinę viešnią,
Kur parodė mano tolimąją laimę
Ir septynias mane gimdžiusias žvaigždes.

Tuomet priėjau prie tos garbingos vietos,
Kur sėdėjo viešpačio dukrų jauniausia
Ir skambiu juoku gaivino visą puotą -
Ir mane į save šaukė jos šypsnyks.

Tad kai pyliau jai saldaus į taurę vyno,
Gal tai tu, maniau, viešnia regėto sapno,
Kur grąžinsi mano prarastą tėvynę
Vienu tyliu savo žadinio žodžiu.

O jina! pažvelgus į mane pasakė:
- Šitai mano tėvo ištikimas vergas,
Kurs nežino, kas yr laisvė, kas yr meilė;
Jojo laimei trupinių po mūs pakaks. -

Tuomet, nežinau del ko tie ramūs žodžiai
Taip staiga sukurstė mano gyslų kraują,

Kad nebišturėjau svaigulingo geismo
Ir valdovo vyną žemėn aš sviedžiau.

Nemačiau aš tuo metu nė vieno veido,
Tik girdėjau išsigandusiųjų šauksmą,
Kurs mane pasibaisėdamas lydėjo:
- Vergas pašėlo! ... -

Nieks nediršo atsistot į mano kelią,
Kur iš sielos geismo spinduliu ištriško
Ir į tolimus pasviečius, kaip vilyčia,
Smigo žiebdamas gyvenimo ugnis.

Ir ėjau aš, viešpačio palikęs rūmus,
Į naujos buities nežinomą kelionę,
Tiktai vieną žodį širdyje kartodams:
Aš nei vergas, nei karalius, tik žmogus.

Aš žmogus, kuriam prailgo jojo dienos
Be nežinomų kitos buities platybių,
Kur kita šviesa kitokius ugdo žiedus,
Kur nėra nei pabudimų, nei sapnų.

Bet dabar jau mano dienos, lyg žemčiūgai,
Skaidrios rieda į bekraštę amžinybę,
Kur septynios dega žvaigždės daugiaspalvės,
Kur gyvena mano ilgesio viešnia.

Ir eina vergas kalnais, eina kloniais -
Bet jau ne vergas, tik nykus klajūnas.
Didžių nebudamas, mažų neliesdamas, -
Visus šypsniu pasveikina ramiuoju,
O džiaugsmas spindi jojo akyse.

Užeis ant kalno, -
Rankas į viršų kelia, lyg norėtų
Palaimint visą aukštą Dievo dangų.
Nužengs pakalnėn, -
Bučiuoja apkabinęs pilką žemę -
Ir laime dega jo veidai.

Visi jau laisvąjį klajūną mato:
Vieni ramia užuojauta sutinka,
Kiti jį paniekos šypsniu palydi,
Bet kokią mintį slepia jojo siela,
Nežino niekas. - -

1924. X. 18.

PESIMIZMO HIMNAI

I

Saulėtekio giesme pagarbinti noriu
Didingo gyvenimo skaistų altorių
Ir dieviškos galios įkvėptą kūrybą.
Kur žody minties spinduliavimu žiba,
Kur varsto juodų vandenynų gelmes,
Kol šviesų žemčiūgą į saulę išmes.

Bet kas mano norai, jei aukuro plytos
Drėgnųjų pakalnių purvu aptaškytos,
O saulėj iškeltų viršūnių krislai
Ir galvą ir širdį išgraužė akilai.
Kūrybinių saulių kaitra nusibodo,
O žvaigždės šviesiau danguje nesirodo.

Tikiu visagalinčios meilės esimą,

Kur mano gyvenimas būtų sau ima,
Kuri motinystės dosnia krūtine
Kaip kūdikį peni ir globia mane -
Kuri melionuos širdžių suliepsnojus,
Pasauliams sukurs pažadėtuosius rojus.

Bet kas gi tikėjimo pavergtas protas,
Jei dvasios nežadina jausmas liepsnotas,
Jei blėsta širdies židinys iš gyventas -
Jei meilė - heterų pigus komplimentas!
Lai siaučia gyvenimas saulėtam šoky,
Tu skausmą ir juodąją naktį giedoki.

2

Amžinas genijau, rūstusai milžine,
Mano gyvenimo juodas likime!
Tau mano prakeiksmas, tau mano sielvarta,
Tau mano liūdinčios sūtemų giesmės.

Kam gi tu leidai man tapti iš chaoso
Meilės ugnim spinduliuojančia žiežirba,
Kam gi tu pasmerkei mano budėjimus
Tylia vienate didingiems vidurnakčiams?

Tu mane apglobei mano jaunatvėje
Savo sparnų šešėliuotais mojavimais,
Tu mane užslėpei saulės mylavimams,
Tu mane paveržei meilės bučiavimams, -
Kiauto lukšte man pasaulį sukūręs,
Būki pagarbintas!

Ūžia pro šalį triukšmingais aidėjimais
Margos aistringos pasaulio būtybės, -
Mano krūtinėj, kaip vakaro pasakoj,
Žėri vien savo svajonių ugniavietė.

Duok gi man gilią vidurnakčio gludumą,
Slėki mane juoda nuodėmės letena -
Lai nugrimstu į svaiginančią gelmę
Tavo galingo rūstaus pasmerkimo.

3

Alkanas nuobodis sielą apnuogino,
Amžinas nerimas širdį ištuštino -
Saulė ir dulkės išgraužė akis.
Slankioju vienišas kryžkelių aikštėse,
Brolio, ir tėvo, ir motinos vengdamas,
Savo buities apgaulingas vagis.

Priesaikos meilę ir pigią dorovę
Blyškūs heterų šypsniai tebesotina -
Nuodėmės vardo jų žemėj nėra.
E, mano nuobodi, alkanas liūdesi,
Kuo gi tu mano dar dvasią pasotinsi,
Tu mano nuodėmė - mano dora.

Pusę gyvenimo kryžkeliais žūdamas,
Audriąją būtų sapnais pasikeisdamas
Tylinčiu antkapiu žemėj tapau.
E, mano nuobodi, alkanas liūdesi,
Tavo šaukiuosi skaudaus atpirkimo
Tau savo sieloj altorių statau.

4

Kaip alkanas aras iš griūvančio lizdo
Aš vežiu į savo paniekintą butį:
Nei džiaugsmo padangių, nei žemės vilionių,

Nei skaudamą galią iš sielos išguiti.

Žinau, kad prieš Tą, kuris saulėmis valdo,
Paniekinta dreba maištinga galybė,
Bet mano aistra, kaip ugninis verpetas,
Ir mano valdovė - akla Būtenybė.

Ir šitai degu, kaip vidurnakčio žvaigždė
Iš chaoso geismo ugnim suliepsnojus,
Bet kur mano žemė ir kur mano dangūs -
Ir kur man saulėtas poilsio rojus?

Vien tu, nepatirtoji nežinomybe,
Kur amžius siaubi į baimingą glūdumą,
Priglausi mane, kaip išklydusį sūnų,
Į savo marinančią prieglobos rūmą.

5

Palaimintas buki, žmogaus nežinojime,
Nei savo gimimo, nei savo mirties,
Nei savo likimo vienatvės klajojime,
Nei savo menkystės džiaugsme ar vaitojime,-
Nei ką tu prakeikei, nei kam tu meldies.

Vedi tu bedugnėmis kelią man tiesdamas,
Kaip vergą per drėgnus ir juodus urvus,
Vilingais mirażais gyvenimui šviesdamas,
Sapnais į nežinomus pasviečius kviesdamas,
Kol siela prie kapo ir kryžiaus pabus.

Tada gal patirsiu, kad visas gyvenimas
Nevertas nei juoko, nei lašo aukos,
O mano gimimas, mirtis ir išganymas,
Kaip amžinas dieviškas jausmas ir manymas,
Per amžius Kūrėjo krūtinėj liepsnos.

Bet šiandien lenkiuosi prieš didelę paslaptį,
Kur degina kraują gyvybės alkiu -
Ir vėl nenutilstančiu laimės ieškojimu,
Likimo slaptų išarmių nežinojimu
Prie kapo ir kryžiaus vienatvėj žengiu.

6

Trumpo gyvenimo didė menkysta!
Kaip tu plati ir galinga esi!
Tavo šešėliuose gyvastys vysta,
Merkiasi žvaigždės ir saulė šviesi.

Kaip gi tu pavergei dvasios laisvūną
Didžio pasaulio garbingą valdovą:
Kilnūs jo sostai paniekinti žūna,
Kyla vergai į maištingą kovą.

È, nenurimstančios dvasios laisvūne!
Tavo skausmų ir laimėjimų žygiai
Puošia padangių aukščiausią viršūnę,
Skamba jų posmais aidai šimtastygiai

Tu gi patsai vien šešėlio šešėlis,
Kurs savo vardo minioj nepažįsta: -
Klaidžioji gūdžiai pasauliui iškėlęs
Trumpo gyvenimo didė menkystą.

1925.

PABAIGA

Praėjusio meto jau nykstančius žemės sapnus
Dainuoti baigiu.
Užversiu tiesiai ir kreivai išrašytus lapus
Šypsniu palankiu.

Dvasia jau, kaip paukštis, pajuto ateinančio ryto
Naujus Pranešėjus -
Ir merdinčio vakaro neišgyventa žaizda
Paliovė skaudėjus.

Giedrėjančia giesme kilniai pasitiksiu tave,
Slaptingas rytojau.
Pamynęs po kojų suvytusį puotos vainiką,
Aukštai atsistojau.

Trumputės minutės, susmulkinę žemės dienas,
Taksėdamos slenka, -
Ir visa, kuo sirgo, ir liūdo, ir džiaugės širdis
Taip smulku ir menka, -

Kad rodosi nēr ko atleisti, nē melst atleidimo:
Nebuvo kalčių!
Jei buvo, tai vien tik širdies daugiabalsė kalba:
Myliau ir jaučiu.

1923.